

Jacek
Karakulski

**Prawo do prywatności
a regulacje
antyterrorystyczne
w demokratycznym
państwie prawa**

**Prawo do prywatności
a regulacje
antyterrorystyczne
w demokratycznym
państwie prawa**

Jacek
Karakulski

**Prawo do prywatności
a regulacje
antyterrorystyczne
w demokratycznym
państwie prawa**

Kraków 2024

Jacek Karakulski
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
ID <https://orcid.org/0000-0003-3085-8705>
✉ jacek.karakulski@alumni.uj.edu.pl

© Copyright by Jacek Karakulski, 2024

RECENZENT

dr hab. Michał Bożek, prof. UŚ

OPRACOWANIE REDAKCYJNE

Magda Kowalewicz

PROJEKT OKŁADKI

Marta Jaszczuk

ISBN 978-83-8368-042-2 (druk)

ISBN 978-83-8368-043-9 (online)

<https://doi.org/10.12797/9788383680439>

Praca naukowa finansowana ze środków budżetowych
na naukę w latach 2018-2023, jako projekt badawczy
w ramach programu „Diamentowy Grant”

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków

tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43

e-mail: publishing@akademicka.pl

Księgarnia internetowa: <https://akademicka.com.pl>

Spis treści

Przedśłowie	7
1. Wprowadzenie	11
2. Terroryzm – bezpieczeństwo – prawo	17
2.1. Wstęp	17
2.2. Uwagi ogólne	18
2.3. Zarys charakterystyki zjawiska terroryzmu	27
2.4. Definicje legalne przestępczej działalności o charakterze terrorystycznym	36
2.5. Obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa przez państwo	53
2.6. Wdrażanie nadzwyczajnych środków – rzeczywista konieczność czy populizm prawny?	71
2.7. Zakończenie	80
3. Wpływ zagrożenia terrorystycznego na stopień ochrony prawa do prywatności w polskim systemie prawnym	83
3.1. Wstęp	83
3.2. Podstawy normatywne prawa do prywatności	84
3.3. Standard konstytucyjny	123
3.4. Możliwość proporcjonalnego wprowadzania ograniczeń praw i wolności	151
3.5. Analiza regulacji antyterrorystycznych godzących w prawo do prywatności jednostki	181
3.6. Wymagany standard ochrony prywatności w orzecznictwie dotyczącym stosowania środków inwigilacji	207
3.7. Zakończenie	230

4. Wpływ zagrożenia terrorystycznego na stopień ochrony prawa do prywatności w wybranych zagranicznych systemach prawnych.....	233
4.1. Wstęp.....	233
4.2. Francja.....	234
4.3. Belgia.....	265
4.4. Zakończenie.....	290
5. Standard ochrony prywatności jednostki w prawie międzynarodowym i europejskim.....	293
5.1. Wstęp.....	293
5.2. O problemie terroryzmu i konieczności relewantnej reakcji państw ..	294
5.2.1. ETPCz.....	294
5.2.2. Unia Europejska	302
5.3. Podstawy normatywne prawa do prywatności.....	312
5.3.1. EKPCz.....	312
5.3.2. Karta Praw Podstawowych UE.....	321
5.4. Standard ochrony prawa do prywatności w EKPCz przez pryzmat orzecznictwa ETPCz.....	327
5.5. Standard ochrony prawa do prywatności w prawie unijnym przez pryzmat orzecznictwa TSUE.....	339
5.6. Zakończenie	349
6. Podsumowanie.....	351
Bibliografia	365
Summary	401
Indeks osobowy	405

Przedśłowie

Rzeczywistość normatywna dotycząca tematyki z pogranicza prawa konstytucyjnego, prawnomiędzynarodowej ochrony praw człowieka, nauk o bezpieczeństwie i nauk penalnych – jaką jest płaszczyzna prawa antyterrorystycznego – stanowi niezwykle interesujący oraz wartościowy przedmiot badań. Szereg ciekawych zagadnień dogmatycznych i społeczna ranga omawianych kwestii przekonują o potrzebie zbadania wpływu zagrożenia terrorystycznego na zakres ochrony prawa do prywatności.

W toku prowadzonych przeze mnie w przedmiotowym zakresie badań naukowych powstał szereg tekstów (częściowe wyniki badań przedstawione zostały środowisku nie tylko polskojęzycznemu, lecz także francusko- i anglojęzycznemu). Praca wielokrotnie odsyła do wydanych już publikacji. Ze względu na podsumowujący charakter prezentowanego studium nie powinno budzić zastrzeżeń ewentualne pojawienie się kilku powieleń tez, ale zarazem amplifikacji w stosunku do nadmienionych prac, co jest naturalne przy wieloetapowych procesach badawczych, w których przypadku refleksje naukowe mogą ewoluować. Nie sposób nie podkreślić, jak ważne jest przy długotrwałych projektach stałe kontrolowanie odbioru częściowych wyników badań przez środowisko naukowe, co gwarantuje lustrację prezentowanych stanowisk.

Niniejsze opracowanie monograficzne jest zwieńczeniem finansowanego ze środków programu „Diamentowy Grant” projektu naukowego pt. „Prawo do prywatności a regulacje antyterrorystyczne w demokratycznym państwie prawa”, którym miałem przyjemność kierować i który mogłem

samodzielnie wykonywać. Jednocześnie stanowi ono dostosowany do publikacji przedmiot rozprawy doktorskiej.

Legislacja antyterrorystyczna to pasjonujący przedmiot badań (również tych interdyscyplinarnych) i wraz z faktycznymi działaniami służb powinna być stale analizowana w kontekście nieprzekraczalnych ram prawnych, w których musi mieścić się działalność władzy państwowej.

W tym miejscu chciałbym skierować szczególne podziękowania do moich Autorytetów, bez których wsparcia mój przewód doktorski nie miałby szansy na zwieńczenie przyjętą z uznaniem dysertacją.

Dziękuję mojej mentorce, Pani prof. dr hab. Monice Florczak-Wątor, za stałą gotowość do konsultowania wątpliwości, komunikowania trafnych uwag i udzielania rad bazujących na jej genialnym doświadczeniu badawczym, za inspirowanie do dogłębnego analizowania problemów prawnych, animowanie mojej naukowej ciekawości oraz olbrzymią otwartość na wszelkie pomysły i wsparcie w ich realizacji, za fundamentalny wpływ na kształtowanie się mojej świadomości prawnej, a także bycie po prostu wzorem akademika, nade wszystko wirtuozem nauki prawa konstytucyjnego, przy którym zgłębianie jej meandrów było dla mnie zawsze nie tylko wspaniałą przygodą, ale i zaszczytem.

Dziękuję mojej kochanej babci za to, że zawsze we mnie wierzy i udziela mi duchowego wsparcia, za jej bezgraniczną miłość i dobre serce, które jest drogowskazem każącym mi patrzeć w stronę humanitaryzmu oraz empatii do drugiego człowieka, bez których interpretacja i stosowanie prawa w demokratycznych realiach jest nie do przyjęcia.

Dziękuję rodzicom za wychowanie w duchu wolności i szacunku do innych; bez ich mądrości oraz pełnej otwartości na świat i debatę nie byłbym w stanie nauczyć się wszechstronnie patrzeć na podstawowe problemy oraz nie rozwinąłbym w sobie pragnienia dążenia do spełniania najwyższych wymogów naukowej uczciwości. Dziękuję mamie za ciepło i troskę oraz zaszczerpiecie we mnie badawczego zamięłowania, a tacie za podbudowywanie dumą i przyjacielską dłoń w codzienności.

Dziękuję wreszcie Tobie, najdroższa Olu, za szaleństwo będące odskocznią od prozy życia, a zarazem esencjonalnym pokazaniem jego właściwej radości, za pomaganie mi w znalezieniu odpowiedniego życiowego balansu, za cierpliwość i serdeczność, za Twoją zjawiskowość oraz łatwość wyrażania i konfrontowania własnych spostrzeżeń, co pomaga mi poszerzyć optykę. Przede wszystkim dziękuję Ci za bycie dla mnie motorem do bycia lepszym i sprawiedliwszym.

Przedśłowie

* * *

Mam nadzieję, że ta publikacja przyczyni się do zwiększenia jakości prawa, obniżenia poziomu nielegalnych naruszeń fundamentalnych praw i wolności człowieka oraz zainteresuje Czytelników problemem rozrastającej się legislacji antyterrorystycznej, a nade wszystko ukaże, jak istotne jest ciągle przyjmowanie perspektywy konstytucyjnej przy wykładni i stosowaniu prawa. Życzę Szanownym Państwu udanej lektury.

Jacek Karakulski

Wprowadzenie

Skala niebezpieczeństw związanych z przestępczością o charakterze terrorystycznym stanowi obecnie jedno z największych zagrożeń dla praw i wolności człowieka. Zagrożenie to jest co najmniej dwutorowe. Z perspektywy relacji horyzontalnych sama działalność terrorystyczna w swym destrukcyjnym charakterze stanowi atak na podstawowe dobra jednostki, takie jak choćby jej zdrowie czy własność. Patrząc natomiast na tę problematykę przez pryzmat relacji państwo – jednostka, należy zauważyć, że we współczesnym świecie niebывale szybko rozwija się dalece ingerencyjna legislacja antyterrorystyczna. W ramach wypełniania fundamentalnej funkcji porządkowej podmiotu państwowego legislacja ta jest odpowiedzią władz publicznych na istniejące zagrożenia.

Atrybuty władzy zostały przekazane w ręce państwa, aby uniknąć Hobbesowskiego stanu *bellum omnium contra omnes*. W tym też celu władza państwowa – dysponująca odpowiednimi środkami mającymi zwiększyć bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne państwa – ustanawia mechanizmy niejednokrotnie silnie oddziałujące na sferę praw i wolności jednostki. Potrzeba dogłębnej analizy zakresu wspomnianej ingerencji w gwarantowane podstawowe prawa i wolności człowieka stała się głównym asumptem do powstania niniejszej pracy.

Prymarnym względem toku rozważań spostrzeżeniem jest to, że terroryzm prowadzi nie tylko do bezpośredniego zagrożenia dla dóbr prawnie chronionych oraz praw podmiotowych, lecz także – w sposób pośredni – do dogłębnego penetrowania sfery wolności przez władzę publiczną, która chcąc chronić

bezpieczeństwo państwa i społeczeństwa, wprowadza szereg mechanizmów dalece ograniczających między innymi prawo do prywatności, będące centralnym punktem zainteresowań prezentowanych analiz.

Dyskurs wokół konieczności stosowania, niekiedy wręcz nadzwyczajnych, środków bezpieczeństwa i prewencji toczy się nie tylko na poziomie wewnątrzpaństwowym, lecz również – w znaczącym zakresie – na arenie międzynarodowej. Także Unia Europejska w ramach wykonywania swojej antyterrorystycznej strategii aktywnie uczestniczy (prawodawczo, konsultacyjnie, orzecznictwo i dyplomatycznie) w walce z terroryzmem i w kształtowaniu pewnych pryncypiów. Ze względu na transgraniczny charakter omawianych zagrożeń Unia Europejska słusznie angażuje swoje siły w walkę z terroryzmem, nie traktując jej jako wyłącznej domeny państw członkowskich. Przedmiot pogłębionych badań powinny stanowić zarówno ogólne cele polityki unijnej w przedmiotowym zakresie, jak i szczegółowy zakres ingerencyjnego wpływu unijnego prawodawstwa antyterrorystycznego na zakres ochrony fundamentalnych praw i wolności oraz standardy tworzenia prawa antyterrorystycznego wyznaczone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej¹.

Fakt, że standardy ograniczania praw człowieka istotnie kształtowane są także przez bogate orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka², powoduje również konieczność uwzględnienia w prowadzonej analizie Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności³ oraz dorobku wspomnianego sądu międzynarodowego.

Zdecydowana multicentryczność współczesnych systemów prawnych sprawia, że refleksja nad legislacją z poziomu ponadkrajowego zyskuje na znaczeniu⁴, a szczególnie ważna jest ona w przypadku terroryzmu, stanowiącego globalne zagrożenie, któremu przeciwdziałać należy w sposób metodyczny i skoordynowany.

Stąd też w pracy przyjęto następującą strukturę: w pierwszej kolejności analizie poddano zagadnienia węzłowe związane z przedstawieniem zjawiska

¹ Dalej: TSUE.

² Dalej: ETPCz.

³ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284); dalej: EKPCz.

⁴ Zob. E. Łętowska, *Multicentryczność współczesnego systemu prawa i jej konsekwencje*, „Państwo i Prawo” R. 60, 2005, z. 4, s. 3 i n.

terroryzmu, problemami definicyjnymi, charakterem obowiązku bytu państwowego do zapewnienia bezpieczeństwa oraz ryzykiem podatności legislacji antyterrorystycznej na populizm. Na dalszym etapie opracowano podstawowe zagadnienia w zakresie systemu prawa polskiego odnoszące się do obowiązujących przepisów z dziedziny przeciwdziałania terroryzmowi i walki z tym zjawiskiem oraz konstytucyjnej ochrony prywatności. Po zaprezentowaniu wyników analiz rodzimego porządku prawnego przedstawiono efekty prac badawczych nad systemem prawa francuskiego i belgijskiego, aby możliwe było dokonanie uzupełniających wywód ustaleń prawnoporównawczych. Wybór tych właśnie porządków prawnych do analiz komparatystycznych uzasadniony jest, z jednej strony, tożsamo demokratyczno-liberalnym ustrojem oraz związaniem wspólnymi, głównymi, ponadnarodowymi regulacjami z zakresu ochrony praw człowieka, a z drugiej strony – zupełnie odmiennymi doświadczeniami historycznymi. Taki dobór pozwala na wychwycenie regulacyjnej różnorodności na płaszczyźnie konstytucyjnej (w zakresie poziomu i sposobu pozytytywizacji prawa do prywatności), swoistości podejść do kształtowania przedmiotowej sfery legislacyjnej, lecz także, w dalszej kolejności, odmienności w inkorporowaniu europejskich standardów. W ten sposób niniejsza praca stanowi zarys problemu wpływu prawodawstwa antyterrorystycznego na prawo do prywatności jednostki we współczesnym demokratycznym państwie prawa. Dalej właściwe było zaprezentowanie sposobu postrzegania problemu ingerencji państwa w prawo do prywatności z uwagi na konieczność ochrony społeczeństwa przed terroryzmem na płaszczyźnie ponadnarodowej – wspólnej dla Polski, Francji i Belgii, gdyż te trzy kraje są zarówno państwami członkowskimi Unii Europejskiej, jak i państwami-stronami EKPCz. Niniejsze opracowanie zwieńczone zostało podsumowaniem zawierającym ustosunkowanie się do postawionej hipotezy głównej oraz hipotez pobocznych nadających rytm całej pracy.

W pracy badawczej posłużono się następującymi metodami: opisową, analizy przypadków, porównawczą, argumentacyjną oraz intuicyjną.

— Metoda opisowa: badania dokonywane przy jej użyciu polegały na analizie adekwatnych przepisów, zarówno rangi ustawowej, jak i prawa konstytucyjnego oraz międzynarodowego (prawo Unii Europejskiej, a także Europejska Konwencja Praw Człowieka), oraz poglądów doktryny i orzecznictwa sądowego. Metoda ta była także podstawą prowadzenia badań wkraczających w domenę badań interdyscyplinarnych.

- Metoda analizy przypadków: w toku badań przeprowadzona została analiza szeregu konkretnych spraw zawisłych przed polskimi i zagranicznymi sądami (w tym konstytucyjnymi), Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskim Trybunałem Praw Człowieka. Metoda była wykorzystywana na każdym etapie prowadzonych badań i umożliwiła między innymi określenie praktycznego wymiaru obowiązujących regulacji, zarówno tych przyznających ochronę poszczególnym komponentom prywatności jednostki, jak i tych, które w nią ingerują.
- Metoda porównawcza: traktowana jako uzupełniająca metoda badawcza, lecz mająca istotne znaczenie dla wartości merytorycznej niniejszej pracy. Była ona *de facto* stosowana na różnych etapach badań, by umożliwić zidentyfikowanie kluczowych różnic między systemami prawa antyterrorystycznego.
- Metoda argumentacyjna: analiza normatywna zawsze wspierana jest – szczególnie w przypadku badań z zakresu prawa konstytucyjnego – odniesieniami do zasad prawa oraz reguł i polityk. Jednym z celów pracy było poddanie standardu ochrony prawa do prywatności ocenie. Już samo pojęcie standardu mocno związane jest ze stosowaniem metody argumentacyjnej. Również podczas konsultacji naukowych gromadzono argumenty w dyskursie, które umożliwiały bardziej dogłębne poznanie analizowanych problemów, ale przede wszystkim namierzenie pewnych kierunków argumentacyjnych istniejących wśród ekspertów. Dobrze przeprowadzone konsultacje pozwalają także na dekodowanie przyczyn kształtowania się danych poglądów oraz pomysłów na adekwatną reakcję instytucji państwowych i międzynarodowych na zagrożenie terroryzmem oraz ingerencję w sferę prywatną jednostki w celu zapewnienia szerokiej możliwości służbom bezpieczeństwa. Zarówno przeprowadzone konsultacje, jak i aktywny udział w dyskusjach naukowych nie tylko dały podstawę do stworzenia uzasadnień wzmacniających lub osłabiających dane argumentacje, ale przede wszystkim służyły także doprecyzowaniu samych założeń i hipotez.
- Metoda intuicyjna: przy interpretacji szeregu pojęć konstytucyjnych i ustawowych, a także analizie innych (pozaprawnych) elementów z zakresu problematyki terroryzmu konieczne jest, obok analiz systemowych i funkcjonalnych, spojrzenie nie tylko przez pryzmat dotychczasowych osiągnięć nauki, ale także osobistych refleksji. Należy być świadomym kontrowersyjności tej metody, dlatego wyjaśnić trzeba, że

Bibliografia

Akty prawne

Akty prawa polskiego

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
- Konstytucja PRL z 1952 r. zmieniona ustawą z dnia 29 grudnia 1989 r. o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. z 1989 r. Nr 75, poz. 444 z późn. zm.).
- Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie uznania Federacji Rosyjskiej za państwo wspierające terroryzm (M.P. z 2022 r. poz. 1253).
- Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1860).
- Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 9 maja 2018 r. o przetwarzaniu danych dotyczących przelotu pasażera (Dz.U. z 2018 r. poz. 894 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2018 r. poz. 723 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2072 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 904 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U. 2016 poz. 177 z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. 2013 poz. 1650 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz.U. z 2006 r. Nr 144, poz. 1043 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2004 r. Nr 93, poz. 889 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1270 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2002 r. Nr 156, poz. 1301 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz.U. z 2002 r. Nr 130, poz. 1112 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (Dz.U. z 2002 r. Nr 113, poz. 985 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. z 2002 r. Nr 74, poz. 676 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U. z 2002 r. Nr 62, poz. 558 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 1997 r. Nr 137, poz. 926 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555. z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 1990 r. Nr 30, poz. 179 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. 1971 nr 12 poz. 114 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1969 r. Nr 13, poz. 94).
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. 1964 nr 9 poz. 59 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie pobierania i przekazywania obrazów linii papilarnych i materiału biologicznego oraz utrwalania i przekazywania wizerunku twarzy osoby niebędącej obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1102).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 lipca 2016 r. w sprawie katalogu incydentów o charakterze terrorystycznym (Dz.U. 2016 poz. 1092 z późn. zm.).
- Zarządzenie nr 6 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 maja 2002 r. w sprawie uzyskiwania, przetwarzania i wykorzystywania przez Policję informacji oraz sposo-

Summary

The Right to Privacy and Anti-Terrorism Regulations in a Democratic State Ruled by Law

The anti-terrorism legislation is nowadays strongly expanding. Several regulations formulated in the framework of the implementation of the policy for countering and combating terrorism are extremely intrusive in relation to the human rights protection system. One of the rights that is subject to particular limitation in this context is the right to privacy.

The impact of anti-terrorism regulations on the extent of state interference in the multifaceted privacy of an individual is a research area that is extremely interesting. Its exploration constitutes the fulfilment of one of legal science's functions, which is not only to describe but also to reliably examine emerging or already existing regulations in the light of scientific knowledge using appropriate methods.

This monograph is built around a central hypothesis based on the statement that the perspective of a terrorism threat causes a far-reaching limitation of the right to privacy possessing in this particular case a specific protection standard. Although it is relatively trivial on the surface, in reality none of its elements are obvious. Firstly, it is not – from a scientific point of view – academically clear what terrorism, and therefore the threat of terrorism, or even more precisely the risk of terrorism offences, is. Secondly, the right to privacy is a multifaceted right that is very difficult to define. Thirdly, answering the question concerning the specificity of the protection standard requires not

only to establish what such standard is in general, but also to thoroughly verify whether its specificity is not merely a logical consequence of the threats' nature and in fact does not contain any deviation from the familiar principles of legitimate legislators' intrusion into the sphere of constitutional (and also internationally recognised) individual rights and freedoms.

When conducting the research, a number of additional hypotheses were posed, which actually gave rhythm to the entire work. The verification of these hypotheses – and thus the totality of the extensive research involved – constitutes the essential scientific value of this publication. The supporting hypotheses – described in detail in the Introduction (Chapter 1) – concerned: primary obligation of the state entity to provide security; conceptualisation and categorisation problems related to the value of security on constitutional grounds; relation of security values to fundamental human rights and freedoms; definition (in domestic and international law) of a terrorism crime; characteristics of a terrorism criminality; multifaceted nature and an attempt to assess comprehensiveness of constitutional protection of privacy; standard of the right to privacy protection including the judicature co-shaping this standard; impact of the normative content of the democratic state ruled by law clause on the process of controlling the constitutionality of interference with rights and freedoms; mechanisms and institutions of the anti-terrorism law; comparative legal analyses (over the systems: Polish, French and Belgian).

The structure of the book corresponds to the needs associated with the task of analysing the problems outlined above. For this reason, the first substantive chapter (Chapter 2) presents introductory remarks concerning, inter alia, the reasons for the increased legislative activity of states in this area and public sentiment. An overview of the characteristics of the terrorism phenomenon and its normative framing is also provided. This chapter also examines the state's obligation to provide security and outlines the risks associated with the populist narrative surrounding the fight against terrorism.

Chapter 3 discusses the normative basis for the right to privacy, theoretical issues related to the notion of standard and detailed factors conditioning the constitutional standard of privacy protection, principles of limiting rights and freedoms (including those under conditions of states of emergency), anti-terrorist regulations being currently in force in Poland that interfere with broadly understood privacy, the jurisprudence of the constitutional court in the area related to the above issues, as well as the jurisprudence of the Supreme Court concerning the use against individuals of criminal-procedural

Summary

regulations (corresponding to those provided for under anti-terrorism legislation, but not only) and of administrative courts in those cases in which they controlled the actions of state authorities related to anti-terrorist activities.

Chapter 4 is dedicated to present the results of the analysis of foreign legal systems in the studied area. France and Belgium were taken into account in the research, as these two countries are located in a completely different situation (in terms of terrorism threat) and at the same time, together with Poland, are bound by EU regulations and the Convention (ECHR) system of individual rights protection.

These supranational legal systems were also taken into consideration in the research (Chapter 5). Among other things, the perception of the terrorism threat problem by EU bodies and the ECHR was verified. The normative basis and extent of privacy protection under these legal orders were identified, as well as the standard for the protection of the right to privacy in the context of anti-terrorism regulations resulting from the jurisprudence of the ECHR and the CJEU.

The monograph ends with the Conclusion (Chapter 6), which brings together the most important findings, addressing the hypotheses formulated in the Introduction. This part of the publication presents some comparative legal remarks, draws conclusions as to the supranational standards of privacy protection but also includes postulates referring strictly to national circumstances.

Keywords: constitutional law, human rights and freedoms, right to privacy, terrorism, anti-terrorism legislation

Niniejsza monografia jest odpowiedzią na istotną lukę, z jaką mieliśmy do czynienia w zakresie dorobku nauki prawa. Stanowi ona kompleksowe spojrzenie na problem styku dwóch silnie konkurujących ze sobą wartości – bezpieczeństwa i prywatności – w obliczu zagrożenia terrorystycznego. Dotychczasowe publikacje nie dawały tak holistycznej perspektywy. Oddawana w ręce Czytelników książka stanowi interdyscyplinarne studium obranego problemu badawczego.

W pracy zawarto krytyczną analizę obowiązującego prawodawstwa w dziedzinie przeciwdziałania terroryzmowi i walki z nim (z uwzględnieniem elementu prawoporównawczego opartego na badaniach nad prawem francuskim i belgijskim) oraz adekwatnych wypowiedzi orzeczniczych organów sądowniczych. Autor wyprowadza w niej wnioski dotyczące nie tylko krajowego standardu ochrony prywatności, lecz odwołuje się również do porządku prawnomiędzynarodowego, przez co Czytelnik uzyskuje klarowny obraz pożądanego poziomu ochrony tego prawa jednostki.

Książka jest nasycona osobistymi, znakomicie uargumentowanymi poglądami jej Autora i właśnie to świadczy o jej unikalności. Badacz prowadzi Czytelnika przez wszystkie istotne dla rozważanego problemu zagadnienia, przedstawiając mu co rusz kolejne kwestie (z zakresu prawa konstytucyjnego, prawa karnego, prawa międzynarodowego, teorii prawa, a nawet nauk wykraczających poznawczo poza świat czysto normatywny), po czym dokonuje ich szczegółowego wyjaśnienia, zawsze posługując się rzetelnymi metodami badawczymi.

„Po przeczytaniu książki bez wahania mogę stwierdzić, że zasługuje ona na uważną lekturę przedstawicieli co najmniej kilku dyscyplin nauki prawa. Pod żadnym pozorem nie powinna ona także umknąć uwadze osób odpowiedzialnych za stanowienie i stosowanie prawa”.

(z recenzji wydawniczej dr. hab. Michała Bożka, prof. UŚ)

<https://akademicka.pl>

ISBN 978-83-8368-042-2

9 788383 680422